Norsk bibliotekforening

Høringsnotat til utdannings- og forskningskomiteen

Statsbudsjettet 2027

Reell styrking av alle skolebibliotek, og bibliotekenes rolle i livslang læring

Norsk bibliotekforening er en interesseorganisasjon for alle typer bibliotek, både folkebibliotek, skolebibliotek, UH-bibliotek og fag- og forskningsbibliotek.

Oppsummert

Det er gledelig med en oppmerksomhet på lesing. Men de foreslåtte tiltakene mener vi dessverre ikke vil føre til en stor endring ut fra både størrelse og innretning. Det er behov for en satsing og utviklingstiltak som når også de som er aller dårligst stilt. Både folkebibliotek, skolebibliotek og UH-bibliotek er viktige hjørnesteiner for livslang læring, lesing og demokrati som ikke utnyttes slik de burde.

Våre innspill gjelder:

- Opprettholde separate tilskuddsordninger for skolebibliotek
- Behov for standard og bemanning i skolebibliotek
- Lesekommisjonen må opprettholde bredden i sitt mandat
- Utfordrende økonomi for UH-sektoren rammer studiebibliotekene

Opprettholde separate tilskuddsordninger til skolebibliotek

Kap. 226, Post 62 Tilskot til skulebibliotek og bøker

Forslag til statsbudsjett sier: «Frå og med 2027 er tilskot til fysiske lærebøker, tilskot til skulebibliotek og bøker og tilskot til innkjøp av bøker til barnehage foreslått slått saman til ei felles tilskotsordning.»

Denne sammenslåingen vil vi på det sterkeste advare mot. Det er tre ulike formål, og tre ulike praksiser, som også har gitt forutsigbarhet til aktørene. Vi kan risikere at både aktørene og målgruppene settes opp mot hverandre, i stedet for å jobbe godt med hver enkelt. Vi er særlig bekymret for skolebibliotekene, der det er grunn til å være bekymret for at bemanning og åpningstid ryker i kampen mot trykte lærebøker. En økning av den totale tilskuddsposten er positivt, men bør fordeles på de ulike separate postene.

Norsk bibliotekforening
Norwegian Library Association

Adresse
Akersgata 43
0158 Oslo

23 24 34 30
nbf@norskbibliotekforening.no
norskbibliotekforening.no

Forslag til merknad:

Tilskuddsordningene for fysiske lærebøker, skolebibliotek og innkjøp av bøker i barnehager opprettholdes som separate ordninger, og tilføres økte midler separat.

Behov for standard og bemanning

Den foreslåtte satsingen og økningen i tilskudd til skolebibliotek er organisert via tilskuddsordningen til Utdanningsdirektoratet. Det er en godt fungerende ordning, men treffer bare de som allerede har oppmerksomhet på skolebibliotekene, gjennom at blant annet krever at kommunene stiller med egenandel. Det løfter ikke de som ligger lavest, som er et minst like viktig satsingsområde. Det er kun en tredjedel av norske skoler som har bemanning mer enn fem timer i uka. En standard vil gi skoleledere og kommunene et verktøy for å sikre et minimumstilbud, og et likt tilbud over hele landet, slik de har krav på.

Forslag til merknad:

Komiteen ber regjeringen utarbeide forslag til en nasjonal minstestandard for skolebibliotek, og komme tilbake til Stortinget med forslag innen utgangen av 2027. Den nasjonale standarden skal utarbeides i samråd med relevante fagmiljøer og aktører, herunder skolebibliotekarutdanningen ved UiA, og blant annet omfatte bemanningsgrad, bibliotekfaglig og pedagogisk kompetanse, bemannet åpningstid, samlingsstørrelse og lokaler, samt hvordan bruk av skolebiblioteket skal integreres i skolens øvrige pedagogiske planer og arbeid. Standarden skal sikre at kravene til skolebibliotek i opplæringsforskriften følges. Arbeidet bør samkjøres med Kunnskapssenter for utdanning (KSU) sitt pågående arbeid med en kunnskapsoppsummering om skolebibliotek, slik at dette kunnskapsgrunnlaget inngår i utviklingen av standarden. Forslaget må også inkludere en plan for finansiering. Standarden skal sikre at kravene til skolebibliotek i opplæringsforskriften følges.

Lesekommisjonens bredde må opprettholdes

Kap. 226, Post 21

Tilskudd til Lesekommisjonen er positivt. Det er verdt å merke seg at budsjettforslaget omtaler Lesekommisjonens arbeid knuttet til barnehager og skoler. Vi vil minne om at mandatet til leseekommisjonen også omfatter råd og veiledning til lokale myndigheter og

utdanninger. Bibliotekene er en viktig del av infrastrukturen for lesing også for barn og unge, også når de ikke er på skolen.

Forslag til merknad:

Lesekommisjonens anbefalinger skal omfatte tiltak i bibliotek, og inngå som en del av den fullstendige infrastrukturen for lesearbeid. Ved forslag til tiltak skal det føge med nødvendige midler.

Bruk skolebibliotekene i satsinger som smågruppeundervisning

Kap 226, post 60

Lesesatsingen er også trukket fram under posten «tilskudd til smågruppeundervisning». Arbeidet med lesing på skolene bør også omfatte en plan for inkludering av skolebibliotek, som rom, som sted for tilgang til litteratur, og som et sted for samtaler om litteratur og veiledning og formidling. Skolebibliotek og bibliotekansatte bør inngå som en naturlig del av innsatsen for å styrke leseferdighetene.

Studentbibliotekene er viktige i infrastruktur for lesing og demokrati

Kap. 260, post 60

Gjennom flere år har universiteter og høyskoler opplevd en gradvis nedbygging av egne handlingsrom. Det går også ut over UH-bibliotekene. Studiebibliotekene sikrer gode rom for lesing og litteratur. I tillegg er universitets- og høyskolebibliotekene viktige aktører for tilgang til forskning og databaser. Universitets- og høyskolebibliotekene ligger under institusjonene, og kutt i frie midler påvirker bibliotekene på studiestedene.

Norsk bibliotekforening
Norwegian Library Association

Adresse
Akersgata 43
0158 Oslo

23 24 34 30
nbf@norskbibliotekforening.no
norskbibliotekforening.no